

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-417-7-35>

THE ORETICAL VIEWS
ON THE CONCEPTS OF "PUBLIC ADMINISTRATION"
AND "PUBLIC ADMINISTRATION"

ТЕОРЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ
НА ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»
ТА «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Публічне управління (англ. – public management) – це система, яка складається з державних, місцевих, некомерційних структур, які створюються для задоволення суспільних інтересів та вирішення колективних проблем.

Можна також сказати, що публічне управління – це процес колективного прийняття та реалізації стратегічних рішень задля досягнення пріоритетних цілей державної політики. Публічне управління має свою специфіку: 1. Завжди підкріплюється державною владою і забезпечується нею. Держава шляхом законодавчої діяльності встановлює основні, загальні й типові правила поведінки людей. 2. У сфері проведення державної міжнародної політики публічне управління поширюється на все суспільство і за його межі. 3. Публічне управління діє системно та неперервно, поєднуючи функціонування таких структур, як механізм держави та державну службу.

Тобто, публічне управління – це організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження чи перетворення, опираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль.

У країнах колишнього Радянського Союзу й соціалістичного табору для публічного управління характерні особливості, які принципово відрізняли його від публічного управління в західних країнах: моноідеологічна комуністична основа; чітке ієрархічне підпорядкування; командно-адміністративний стиль; неефективність;

невиправдано великі витрати на утримання державного апарату, суворий державний контроль за діяльністю громадських організацій, обмеження щодо практичного волевиявлення фізичних осіб тощо [1].

На даний час, механізм публічного управління у високо-розвиненій ринковій економіці – це оптимальне поєднання засад, які притаманні товарному виробництву, таких як конкуренція, попит і пропозиція, вільне ціноутворення, і цілеспрямованої політики державного регулювання економічних процесів [2].

Поняття «публічне управління», за визначеннями А. Мельника та О. Оболенського, зорієнтоване на реалізацію публічних інтересів і включає такі складові, як державне управління, суб'єктом якого є органи державної влади, і громадське управління, суб'єктом якого є громадські інституції [3]. Державне і громадське управління взаємодіють, будучи елементами публічного управління, а також взаємодоповнюють одне одного, виходячи з єдності публічних інтересів та доцільності узгодження управлінського впливу. У системі публічного управління визначальну роль відіграє державне управління, яке здійснює свій вплив на всі сфери суспільного життя. Коли у суспільстві розгортаються демократичні перетворення, тоді і зростає активність громадських структур в управлінні та розв'язанні суспільних проблем не тільки громадськими, а й державними справами [3].

Саме явище управління загалом і державного, зокрема, є складним і багатограним. Тому не існує вичерпного та загально визначеного визначення державного управління. До визначення державного управління найчастіше підходять з позиції реального змісту діяльності або форм, яких воно набуває і в яких діє.

Система публічного управління охоплює багато підсистем, таких як, політична, економічна, соціальна, адміністративна, правова, гуманітарна. На процес формування системи публічного управління та розвитку впливають як внутрішні (нестабільність соціально-політичної системи держави), так і зовнішні (геополітичне середовище, світова фінансова криза тощо) фактори.

У вітчизняній літературі все частіше застосовуються поняття «публічна влада», «публічне управління», що більш відповідає сучасним тенденціям і практикам функціонування інститутів демократичного суспільства. Наразі наука поки що не дала всебічно обґрунтованої теорії публічної влади, а відповідно й публічного управління. Публічна влада, яка наразі втілена у формі державної і муніципальної влади, здійснюється системою органів, яка має назву

«органи публічної влади». Дане поняття охоплює як сукупність державних органів усіх гілок влади, так і систему органів місцевого самоврядування. Зважаючи на багатогранність та масштабність суб'єктів публічної влади, виникає об'єктивна потреба у виокремленні з цього механізму споріднених управлінських структур, поєднаних окремими ознаками (наприклад, функціонально природою) [4].

Поява нової форми управління у публічній сфері була спричинена потребою модернізування організаційних структур, а також процедури, які використовують. Можна сказати, що публічне управління – це діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування системи органів всієї державної влади та органів місцевого самоврядування і передбачає широке залучення різних зацікавлених сторін до розробки та реалізації державної політики. І досі в Україні інколи використовується термін «державного управління», який не являється точним синонімом терміна «публічного управління».

В основі визначень державного управління, які надаються більшістю українських науковців, закладено класичне розуміння управління у державному секторі, що було запропоноване Максом Вебером. І тут основними рисами державного управління вважається її владний характер, результатом якого є державна воля та її поширеність на все суспільство.

Державне управління – діяльність органів державної влади та їх посадових осіб з практичного втілення виробленого на основі відповідних процедур політичного курсу. Діяльність з державного управління традиційно протиставляється, з одного боку, політичної діяльності, а з іншого боку – діяльності щодо формулювання політичного курсу. Публічне управління – це ширше розуміння словосполучення «державне управління», яке охоплює, з одного боку, органи структури державної влади, а з іншого боку, органи місцевого самоврядування всіх рівнів.

Незважаючи на те, що визначення державного управління і публічного адміністрування дуже схожі, основною відмінністю в них є те, що державне управління належить до авторитарного виду управління, а публічне адміністрування – до демократичного.

Література:

1. Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л. Роль публічного управління у формуванні нової моделі державного регулювання економіки / В.П. Якобчук, Є. І. Ходаківський, І. Л. Литвинчук // Ефективна економіка – К. : ТОВ «ДКС центр». – 2017. – 582 с.

2. Босак О.З. Становлення та розвиток системи публічного управління в Україні // Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє : монографія / О.З. Босак / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; відп. редактор І.А. Грицяк. – К. : К.І.С., 2009. – 240 с.
3. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник / А.Ф. Мельник – К. : Знання, 2009. – 582 с. (Вища освіта ХХ століття).
4. Грицяк А.І. Публічне управління в Україні: становлення за європейськими стандартами / А.І. Грицяк – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vamsu_du/2010_2/Grytsiak.htm#_ftn1
5. Базарна О.В. Поняття, суть, природа публічного управління та державного управління / О.В. Базарна – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2012_1_2/Bazarna.pdf
6. Тихий К. І. Погляди на публічне управління для сучасної України / К.І. Тихий – Режим доступу: <http://intkonf.org/tihiy-k-i-poglyadi-na-publichne-upravlinnya-dlya-suchasnoyi-ukrayini/>